

Врз основа на член 161 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување („Службен весник на Република Македонија” бр. 98/12, 166/12, 15/13, 170/13, 43/14, 44/14, 97/14, 113/14, 160/14, 188/14, 20/15, 61/15, 97/15, 129/15, 147/15, 154/15, 173/15, 217/15, 13/16, 27/16, 120/16, 132/16, 35/18, 220/18, 245/18 180/19, 275/19, 31/20, 67/20, 67/22, 79/23, 99/23, 193/24 и бр75/25), во согласност со политиката на интегритет на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија донесена на 22. мај 2023 година, директорот на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија донесе

ЕТИЧКИ КОДЕКС НА ФОНДОТ НА ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Предмет и опфат

Член 1

- (1) Со овој Етички кодекс (во натамошниот текст: Кодекс) се пропишуваат етичките стандарди и правила на однесување на вработените во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија (во натамошниот текст: Фондот).
- (2) Стандардите и правилата од ставот (1) на овој член се применуваат на административните службеници, како и другите вработени, односно ангажирани лица на работа во Фондот (во натамошниот текст вработените).

Цел

Член 2

Целта на овој Кодекс е поттикнување на доброто постапување и однесување на вработените, јакнење на интегритетот и зајакнување на довербата кај граѓаните во работата на Фондот преку доследно почитување на етичките вредности и стандарди и спроведување на мерки за спречување на појавите на корупција, судир на интереси и прикриено лобирање.

Примена

Член 3

Вработените ги применуваат етичките стандарди и правила во меѓусебните односи и во односите со граѓаните во однос на работата, како и во приватниот живот и во јавноста.

Законитост

Член 4

- (1) Вработените во извршувањето на работите и работните задачи ги почитуваат и доследно ги применуваат Уставот на Република Северна Македонија, законите, другите прописи и акти донесени врз основа на закон, како и меѓународните договори ратификувани согласно Уставот.
- (2) Вработените не подлежат на притисоци за извршување на противуставни и незаконити работни задачи од претпоставено или друго лице, ниту пак подлежат на притисоци и закани за да сторат или не сторат, односно пропуштат, нешто и на тој начин да доведат до појава на корупција, непотизам, состојба на судир на интереси или друго незаконско или недозволено однесување со кое се згрозува интересот на Фондот или јавниот интерес и истото веднаш го пријавуваат на овластени лица и институции.

Застапување на јавниот интерес

Член 5

- (1) Вработените во своето работење го застапуваат јавниот интерес, односно правата и интересите на сите граѓани и другите субјекти непристрасно, професионално и во согласност со етичките норми, а имајќи ги предвид демократските и развојните цели на општеството.
- (2) Вработените не се доведуваат во состојба на судир на личните интереси со јавниот интерес и се спротивставуваат на секое нечесно и несовесно однесување во службата.
- (3) Вработените во работењето, односно вршењето на функцијата и со своето однесување, преку личен пример, ги промовираат демократските вредности и владеењето на правото.
- (4) Вработените во работењето и однесувањето ги почитуваат принципите на хуманост, еднаквост и социјална правда.

Професионалност

Член 6

- (1) Вработените ги извршуваат работите посветено и професионално врз основа на своите работни компетенции и согласно правилата и процедурите во Фондот.
- (2) Вработените ја извршуваат својата работа одговорно, самостојно и навремено, посветувајќи внимание и почитувајќи ги приоритетите и редоследот на задачите.
- (3) Вработените работат на своето усовршување и зајакнување на работните способности, го користат наученото за подобрување на својата работа и работата на Фондот и придонесуваат во градењето и одржувањето на институционалната меморија.

Непристрасност

Член 7

- (1) Вработените во работењето и во однесувањето постапуваат без предрасуди и се воздржуваат од какви било дејствија кои овозможуваат или значат привилегиран третман по која било основа.
- (2) Вработените во работењето и однесувањето не се раководат од лични, семејни, верски, партиски или етнички интереси, ниту од притисоци или ветувања од претпоставениот или од друго лице.
- (3) Вработените постапуваат професионално и непристрасно за време на извршувањето на службените задачи со тоа што одлучуваат врз основа на доставените документи и утврдените факти, обезбедувајќи еднаквост на страните, на начин кој обезбедува јавноста да има доверба до непристрасноста и објективноста во нивното работење.

Недискриминација

Член 8

- (1) Вработените со своето работење и однесување ги овозможуваат уставно загарантираните права на еднаквост и недискриминација, преку почитување на различноста, како и заштита од неправда, злоупотреба и дискриминација по кој било основ.
- (2) Вработените обезбедуваат еднаков пристап, третман и стандарди при испорачувањето на услугите и постапувањето по барањата на граѓаните.
- (3) Вработените ги обезбедуваат пристапот, третманот и стандардите од ставот (2) на овој член за секој граѓанин во иста ситуација и со почитување и примена на прописите за спречување на корупција и судир на интереси.

Професионален интегритет

Член 9

- (1) Вработените го чуваат личниот углед и угледот на Фондот, ги елиминираат ризиците и ги отстрануваат сомневањата во можноста за настанување на судир на интереси и развој на корупција и со тоа овозможуваат граѓаните да се стекнат со доверба во работата на Фондот.
- (2) Вработените се запознаваат со Политиката на интегритет на Фондот и ги почитуваат внатрешните акти донесени согласно истата, заради заштита на институционалниот интегритет на Фондот.

Политичка неутралност

Член 10

- (1) Вработените ја извршуваат својата работа политички неутрално.
- (2) Вработените во вршењето на службените задачи не ги застапуваат и изразуваат своите политички уверувања и не вршат политичко-партиски активности.
- (3) Вработените не ги истакнуваат, ниту наметнуваат на другите, колеги и странки, своите политички определби.

Спречување на корупција

Член 11

- (1) Вработените во работењето и однесувањето постапуваат без намера за остварување на лична корист или намера за извршување на коруптивни дејствија.
- (2) Вработените не толерираат корупција и согласно закон го пријавуваат секое давање, понуда или ветување за поткуп, награда, подарок или друга корист или противзаконско влијание.
- (3) Вработените во работата внимаваат на кој било вид на внатрешна или надворешна слабост или постапка која претставува можност за појава на корупција во Фондот.

Спречување на судир на интереси

Член 12

- (1) Вработените во својата работа внимаваат да не дојдат во состојба на судир на интереси и преземаат мерки за нејзино избегнување и во целост ги застапуваат интересите на Фондот и неговите стратешки цели.

- (2) Вработените не учествуваат во процесите на одлучувањето и во донесувањето на одлуки во кои тие или член на нивното семејство, други роднини, пријатели, соработници или други лица кои би можеле да се поврзат со нив, би имале финансиски интерес.
- (3) Вработените во случај на сомневање за постоење на судир на интереси ги преземаат сите неопходни мерки за да го спречат влијанието на нивниот приватен интерес или приватниот интерес на друго лице врз извршувањето на нивните овластувања и должности и за тоа известуваат согласно закон.

Подароци и други погодности

Член 13

- (1) Вработените не бараат и не прифаќаат материјални подароци и какви било други погодности што може да влијаат спротивно врз делувањето во согласност со закон и одредбите на овој Кодекс.
- (2) Вработените ги почитуваат забраните и ограничувањата за примање подароци и други погодности и ги почитуваат пропишаните правила за пријавување и евиденција на примените подароци и други погодности.

Користење на ресурси и информации

Член 14

- (1) Вработените кон ресурсите што им се дадени на користење, како и во вршењето на работата се однесуваат економично и ефикасно, користејќи ги исклучиво за службени потреби.
- (2) Вработените спречуваат незаконито располагање со ресурсите, се грижат за преземање на соодветни мерки за осигурување на безбедноста на доверените средства и документи, како и за отстранување на можностите за предизвикување на материјална штета.
- (3) Вработените информациите до кои доаѓаат во работата ги третираат во согласност со правото на приватност, заштитата на лични податоци и системот на степенување на класифицираните информации.

Злоупотреба на статусот и информациите

Член 15

- (1) Вработените не ги користат предностите кои произлегуваат од статусот на вработен во Фондот при вршењето на приватни работи заради остварување на лична корист.
- (2) Вработените не ги злоупотребуваат информациите до кои дошле вршејќи ја работата, за остварување на каков било личен интерес, напредување или заслуга.
- (3) Вработените не нудат, ниту обезбедуваат какви било предности или друга корист кои би биле поврзани со статусот на службено лице и што може да се подведе под корупција.

Заштитено пријавување и заштита на укажувачи

Член 16

- (1) Вработените се запознаени со правата на укажувачите, поттикнуваат пријавување неправилности и заштита на укажувачите и разбирааат дека механизмот за заштитено внатрешно пријавување во Фондот е во функција на заштита на углед на Фондот, јакнење на институционалниот интегритет и довербата во Фондот.

Личен интегритет

Член 17

- (1) Вработените со личен пример ги промовираат вредностите вистинитост, чесност и правичност и ги поттикнуваат другите да постапуваат согласно овие вредности.
- (2) Вработените со личен пример промовираат и поттикнуваат јакнење на личниот и институционалниот интегритет, особено заради спречување и борба против корупцијата.

Однесување со странки

Член 18

- (1) Вработените во односите со граѓаните се коректни, учтиви, љубезни и достапни.
- (2) Вработените во односите со граѓаните, како и при одговарање на кореспонденција, телефонски или по електронски пат, се трудат на поставените прашања да одговорат што е можно попрецизно, со јасно и разбирливо објаснување или советување, дадени со смирен тон, должна

почит, а имајќи на ум дека граѓаните се обраќаат заради остварување на своите права, обврски и интереси.

- (3) Во случај вработениот да не е одговорен за конкретен предмет, должен е да го упати граѓанинот до лицето кое е одговорно за предметот или до соодветната служба.
- (4) Вработените без предрасуди и со трпение ги сослушуваат забелешките, критиките и проблемите посочени од странките и им пристапуваат отворено и сериозно, и работат на подигнувањето на квалитетот на услугите кои ги даваат.
- (5) Вработените, во случај на грешка којашто негативно влијае врз правата и интересите на граѓаните, преземаат мерки да ја исправат грешката и да го спречат натамошното негативно влијание на истата, како и да го информираат засегнатото лице за неговите права.

Информирање на граѓаните

Член 19

- (1) Вработените реализираат редовна и отворена комуникација со граѓаните и правните лица, користејќи различни начини и средства за да ги информираат за новините од работата на Фондот и остварувањето на правата.
- (2) Вработените обезбедуваат вистинити, точни, навремени и целосни информации за граѓаните и јавноста, притоа почитувајќи го правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер, согласно закон, како и правото на приватност и заштитата на личните податоци.

Пријавување имотна состојба и интереси

Член 20

Вработените согласно нивната положба во Фондот се однесуваат во согласност со правилата за пријавување на имотната состојба и интереси и доследно ги почитуваат одредбите од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси.

Однесување на работното место приватниот живот и јавноста

Член 21

- (1) За вработените работењето во службата е одговорна, угледна и почитувана професија.
- (2) Вработените во работата, во приватниот живот и во јавноста се однесуваат достоинствено и не постапуваат на начин со кој би се

нарушил нивниот личен интегритет и углед, како и угледот на Фондот.

- (3) Вработените се воздржуваат од давање на штетни изјави за Фондот и неговото работење, без при тоа да се оневозможи остварување на правото на градење на сопствен став и јавно изразување на мислење.
- (4) Вработените во јавните настапи во кои го претставуваат Фондот изнесуваат единствено официјални ставови на институцијата во согласност со прописите и добиените овластувања, како и со овој Кодекс
- (5) Вработените во јавните настапи во кои не го претставуваат Фондот не изнесуваат податоци од делокругот на работата на Фондот и од работното место, а со кои би се нарушил угледот на Фондот и би имало штетно влијание врз довербата на граѓаните во Фондот.
- (6) Вработените во однесувањето и во дејствувањето надвор од работата, како и во претставувањето на јавни настани, на социјалните мрежи и во каков било друг облик на комуникација се пример на соодветно и достоинствено однесување.
- (7) Вработените приватните телефонски разговори не ги водат во присуство на странки или кога тие чекаат одговор или кога имаат намера да постават прашање.

Однесување со колегите и претпоставените

Член 22

- (1) Вработените во односот со колегите го негуваат духот на тимска работа, взаемно почитување, солидарност, соработка и уважување на различностите. Во меѓусебната комуникација не го повишуваат тонот, не навредуваат, избегнуваат конфликтни ситуации и истите ги спречуваат.
- (2) Вработените ја почитуваат приватноста и дискрецијата на колегите и соработниците, одбегнувајќи непрофесионален и субјективен пристап, при што се залагаат за вреднување на заслугите и компетентноста и не поддржуваат несовесен и непримерен модел на однесување, ниту каква било форма на непотизам, кронизам и клиентелизам.

Пристојно облекување

Член 23

- (1) Вработените посветуваат внимание на изгледот и на начинот на облекување, со цел да не предизвикаат впечаток на непристојност и нарушување на угледот на Фондот.
- (2) Вработените со формалниот начин на облекување изразуваат почит кон службата, кон колегите, соработниците и странките.

Советување за интегритет

Член 24

- (1) Вработените кои имаат одредено прашање, односно потреба од советување во врска со определен проблем или одредена дилема во примената на етичките правила и стандарди пропишани со овој Кодекс, треба да се обратат до вработените во Фондот кои од директорот се определени како лица за интегритет.
- (2) Советувањето од ставот (1) на овој член може да се врши поединечно или групно, на начин усно или писмено, јавно или доверливо, со цел да се одговори на потребата за советување, односно решавање на проблемот или дилемата и јакнење на самодовербата на вработениот во почитувањето на етичките стандарди и правила.

Етички комитет

Член 25

- (1) За следење на примената на овој Кодекс директорот на Фондот формира Етички комитет (во натамошниот текст Етички комитет).
- (2) Членови на Етичкиот комитет се: лицата за интегритет на Фондот, еден службеник од редот на вработените во Фондот распореден во Секторот за човечки ресурси, правни и општи работи - Одделение за човечки ресурси, службеното лице за посредување со информации од јавен карактер и претставник на синдикалната организација од репрезентативниот синдикат во Фондот.
- (3) Со Етичкиот комитет претседава членот кој е службеник од редот на вработените во Фондот распореден во Секторот за човечки ресурси, правни и општи работи – Одделение за човечки ресурси.
- (4) Следењето на примената на овој Кодекс опфаќа:
 - Спроведување на активности за запознавање на вработените во Фондот со етичките стандарди и Политиката на интегритет усвоена од Фондот.

- Анкетирање на вработените заради оценување на степенот на запознаеност на вработените во Фондот со етичките стандарди и Политиката на интегритет.
 - Давање на мислење по однос на прашања во врска со примената на етичките стандарди во конкретен случај и тоа по барање од директорот, лицата за интегритет или дисциплинската комисија формирана за конкретен случај.
 - Поддршка на вработените во случаи кога се погодени од неетичко однесување од страна на вработени лица во Фондот.
- (5) Мислењето од ставот (4) од овој член го одразува заедничкиот став, односно ставот на мнозинството членови на Етичкиот комитет.
- (6) За следењето на примената на овој Кодекс, Етичкиот комитет го информира директорот на Фондот најмалку еднаш годишно.

Непочитување

Член 26

- (1) За непочитување на одредбите од овој Кодекс вработените одговараат дисциплински, согласно Законот за административни службеници.
- (2) Во врска со конкретен случај на непочитување, односно сомневање за непочитување на одредбите од овој Кодекс од страна на вработен во Фондот се обезбедува консултативно мислење од Етичкиот совет, и тоа:
- доколку се работи за дисциплинска неуредност согласно закон, мислењето го обезбедува директорот на Фондот пред донесувањето на одлуката за изрекување на дисциплинската мерка;
 - доколку се работи за дисциплински престап, мислењето го обезбедува службеното лице кое поднесува предлог за поведување на дисциплинска постапка, пред поднесување на предлогот и истото го доставува до формираната дисциплинска комисија.
- (3) Обезбедувањето на мислењето од ставот (3) на овој член не се смета за основ или причина за одолговлекување на постапката и не влијае на текот на постапката уредена со закон.

Консултативно мислење

Член 27

- (1) При формирањето на консултативното мислење од членот 26 од овој Кодекс, Етичкиот комитет задолжително ги зема предвид можните ефекти од изрекувањето на дисциплинските мерки од аспект на Фондот како организација во која постојат недвосмислени заложби за јакнење на интегритетот и во која доследно се почитуваат принципите на фер и правично постапување, вработување, оценување, награда и

унапредување според заслугите, како и обезбедените работни услови и поддршката за вработените.

- (2) Консултативното мислење ги препознава и дефинира етичките дилеми во секој поединечен случај и ги зема предвид сите околности кои довеле до настанатата ситуација на непочитување на етичките стандарди и правила.

Член 28

Изјава за прифаќање на Етичкиот кодекс на Фондот

- (1) Вработените во Фондот потпишуваат Изјава со која потврдуваат дека го прифаќаат овој Кодекс, дека го прочитале и ги разбрале етичките принципи и стандардите на однесување содржани во него.
- (2) Потпишаните Изјави се доставуваат и се чуваат во Одделението за чевочки ресурси.
- (3) Изјавата за прифаќање на Кодексот е составен дел на Кодексот во прилог бр. 1
- (4) Лицата што првпат засноваат работен однос во Фондот задолжително се запознаваат со одредбите од овој Кодекс од страна на непосредно претпоставениот раководител или од Етичкиот комитет.

Објавување

Член 29

Овој Кодекс се објавува на веб-страницата на Фондот на денот на неговото влегување во сила.

Влегување во сила

Член 30

Овој Кодекс влегува во сила со денот на неговото донесување.

Бр. 02-1535/1
Скопје 11.04.2025 година

В.Д. ДИРЕКТОР

Никола Мемов

Прилог бр. 1

**Изјава за прифаќање на Етичкиот кодекс на Фондот на пензиското и
инвалидското осигурување на Северна Македонија**

Јас _____ вработен во Фондот на
пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија и распореден/а
на _____ работно _____ место

го прочитав и го прифаќам Етичкиот кодекс на Фондот на пензиското и
инвалидското осигурување на Северна Македонија и изјавувам дека етичките
стандарди и правила доследно ќе ги почитувам и применувам во секојдневното
работење..

Место _____

Потпис:

Датум _____
